
Turks
JURIDISK RÅDGIVNING
FOR KVINNER

MAGASIN

ÅRGANG 2012 NR. 2 UTGAVE NR. 6

INTERVJU MED FABIAN STANG STUDIETUREN TIL ST. PETERSBURG
CARITAS AU PAIR PROSJEKTET

BIDRAGSYTERE

REDAKSJONEN

Alette Hillestad

Besforta Lajqi

Caroline Kjennerud

LAYOUT OG ILLUSTRASJON

Ida Dølplads

BIDRAGSYTERE

Gunhild Vehusheia

Lene Løvdal

Synnøve Lovise Torske

Ingvild Bjørnstad

Ida Engen

Ida Thorsrud

Besforta Lajqi

Caroline Kjennerud

Alette Hillestad

Annette Søreide

INNHold

<i>4</i>	Leder fra redaksjon & Gunhild	<i>16</i>	Kvinne & Fange
<i>6</i>	Semesteroversikt	<i>18</i>	Midtsidemannen
<i>8</i>	Overgangsstonad	<i>22</i>	Idédugnaden
<i>10</i>	Tidligere Jurkere	<i>24</i>	Familieinnvandring & Underholdskravet
<i>12</i>	St. Petersburg	<i>26</i>	Au Pair prosjektet
<i>14</i>	Rettighetsturné	<i>29</i>	Turen til Genevé
<i>15</i>	Samboerprosjektet	<i>30</i>	Caritas

HILSEN FRA REDAKTØRENE

Da har nok et halvår lagt seg til JURKs eksistens, og vi som redaktører har hatt den morsomme oppgaven å videreføre den nokså nyoppstartede tradisjonen; JURK Magasin.

Ved årsskifte fikk JURK magasin to nye redaktører, som i samarbeid med fjorårets redaktør Besforta, fikk frie tøyler til å lage dette semesterets utgave. Arbeidet har gått litt i rykk og napp, men vi er nå veldig fornøyde med å kunne sende blekka i trykken.

Vi redaktørene gikk på arbeidet med godt mot og ved semesterstart følte det som vi hadde et hav av tid før bladet måtte være ferdig. John. F. Kennedy har tidligere uttalt «Vi må bruke tiden som et redskap, ikke som en sofa», og det var nok her vi må innrømme at vi gikk på en liten nybegynnerfeil. Vi tok nemlig turen inn på sofaen på Bolig for å planlegge Magasinet og det var her vi forble den første halvdel av semesteret. Vi ønsker med dette å advare våre etterfølgere om å gå i samme fellen. Men Magasin har det blitt, og andre halvdel av semesteret har vært mye mer produktiv enn det første, noe vi er svært stolte av når vi i dag endelig kan sende bladet i trykken. Vi kan likevel ikke glemme at vi aldri hadde klart dette uten den kjempegode innsatsen fra alle de andre medarbeiderne på JURK. Vi ønsker derfor å takke alle som har bidratt til at Magasinets tradisjon fortsetter og blir gitt ut også dette semesteret.

Til slutt er det på sin plass å nevne at dette semesterets midtsidemann er Fabian Stang. Vi er veldig fornøyde med at han hadde tid til å stille opp på intervju med oss, og intervjuet kan du lese på side 17. Da gjenstår det bare å takke alle sammen for et godt semester.

ALETTE HILLESTAD, BESFORTA LAJQI OG CAROLINE KJENNERUD

DAGLIG LEDER

Er kvinnene fremdeles «det annet kjønn?»

Da jeg gikk siste året på gymnaset fikk jeg kjennskap til Simone de Beauvoir. Boken «Det annet kjønn» gjorde et voldsomt inntrykk! Kampen for å definere kvinner som subjekt i eget liv fikk for første gang en filosofisk underbygning, og jeg fikk en enorm styrke av følelsen av å tilhøre en gruppe. Da jeg senere leste Tove Stang Dahl og hennes Kvinnerett 1 og 2 skjønte jeg at også såkalte nøytrale lovregler definerer objekt og subjekt, og utarbeider lovregler som fremmer visse grupper - og da hemmer andre...

I dag er vel kanskje likhetene færre mellom kvinner som gruppe enn de var i Norge for 35 år siden. Og jeg tror klasseperspektivet er et viktig tilleggsperspektiv når vi skal analysere virkningene av lovregler – eller mangel på sådanne. Men at kvinneperspektivet fremdeles er viktig – det skjønner du når du leser dagens Magasinet. Det siste halve året har vi arbeidet hardt for å løfte frem kvinneperspektivet – og jeg er sikker på at du ser behovet for dette arbeidet når du leser alle artiklene.

Justiskomiteen har i år to store hovedsatsninger i sitt arbeid; de nye handlingsplanene mot vold og voldtekt. JURK kommer selvfølgelig med innspill til begge, sammen med en rekke andre dyktige organisasjoner.

Da jeg første gang fikk høre at dette var de prioriterte områdene til Justiskomiteen ble jeg glad og stolt! Tenk at disse kvinnetemaene er prioritert! Det er viktig, det er nødvendig og det er bra. Men deretter ble jeg litt deprimert... : har vi ikke kommet lengre?! Jeg vil påstå at Justiskomiteens høyst betimelige satsing viser oss at vi ikke har kommet veldig langt de siste 50 årene. Istedenfor å ta definisjonsmakta sliter vi fremdeles med å håndtere konsekvensene av at vi er objektene i samfunnet?

MED UNDRENDE HILSEN GUNHILD

SEMESTEROVERSIKT

Januar

4. Semesterstart

Alle JURKere fra forrige semester har første dag på jobb etter en vel fortjent juleferie. Det ventes spent på at de nye skal begynne.

9. Fadderuke

Nye saksbehandlere har sin første dag på jobb. Den første uken skal gjøre de nye forberedt på semesteret som kommer. Dagene blir benyttet til å bli kjent med hverandre, og til å ta farvel med de som nå er ferdige med sitt år på JURK.

19. Hyttetur til Hoppeseter!

Alle medarbeiderne på JURK tar turen til toppen av Lommedalen hvor vi nyter en velfortjent kveld med avslapning og god mat.

Februar

1. Arbeidslivsdagene

JURK har stand på Arbeidslivsdagene og prøver å bestikke potensielle nye arbeidstakere med seigmenn og ballonger.

2. Besøk fra Bosnia og idédugnad

JURK har et samarbeidsprosjekt med et rettshjelpstiltak i Bosnia, og de kommer på besøk for å se hvordan vi har det hos oss.

Dette halvåret har JURK flere ganger benyttet seg av idédugnad som arbeidsform. Denne dagen holder vi semesterets første idédugnad der likestilling og diskriminering står på dagsorden. De nye forslagene til Skjeieutvalget, som har som oppdrag å utrede norsk likestillingspolitikk, blir diskutert. Hege Skjeie er også på besøk for å dele utvalgets synspunkter med oss.

8. Møte på Stortinget

Vi er på møte i Stortinget for å snakke om au pair-ordningen.

10. Seminar hos LDO

JURK er på seminar om diskriminering hos Likestillings- og diskriminer-

ingsombudet, sammen med de andre rettshjelpsorganisasjonene. Veldig bra og inspirerende!

14. Møte på Stortinget, intervju om au pair og tur til Genève

Vi er på plass på Stortinget for å snakke om «Gi SV beskjed om statsbudsjett 2013.»

Samme dag blir fire saksbehandlere intervjuet av menneskerettighetsmagasinet om au pair-ordningen. Dobbeltside med bilde blir resultatet. Veldig stas!

Daglig leder og rettighets- og prosjektansvarlig drar til Genève for å ha møte i CEDAW (Committee on the Elimination of Discrimination against Women). Spennende greier! Dette kan leses mer om på side 28.

22. Samboerdebutt

JURK holder debatt på frokostkjelleren om samboerskap. Professor John Mee fra Cork University har tatt turen over dammen, og styrer samtalen sammen med Tone Sverdrup fra Universitetet i Oslo.

Mars

5. Idédugnad om rettighetsinformasjon til barn

Semesterets andre idédugnad går av stabelen. JURK holder i samarbeid med Redd Barna og Gatejuristen idédugnad om rettighetsinformasjon til barn.

8. Gratulerer med dagen!

Kvinnedagen må feires! Vi blåser opp hundre ballonger på Friday's og deler ut samboerkontrakter i Oslo sentrum. På kvelden er de aller fleste av oss på

foredrag i regi av KVIBALD (Avdeling for kvinnerett, barnerett, likestillings- og diskrimineringsrett) på Universitetet i Oslo. Noen tar også turen til LO, mens de mest vågale av oss er med Rød Ungdom og feirer med rødstrømpene.

23. Fest.

Vi pleier kontaktene våre og har fest med Juss-Buss. Det er viktig å sette fokus på det sosiale. God stemning og dansing i kjelleren gjør dette til en vellykket kveld.

24. Kvinnehelsedagene og møte på Stortinget

Vi har stand på Kvinnehelsedagene som arrangeres av Norske Kvinners Sanitetsforening, hvor temaene er kvinnehelse og kvinneliv. Artig og spennende!

Samme dag er JURKs voldtektsgruppe på plass på Stortinget, noe som resulterer i reportasje på nyhetene der JURKs rapport «Fra ord til handling» er et tema.

April

25. Studietur til St.Petersburg

Studieturen går i år til St.Petersburg, da JURK i nær fremtid kanskje skal starte opp et samarbeidsprosjekt med en gruppe som holder til i byen. Ønsker du å lese mer om hva vi gjorde på turen kan du bla opp på side 11.

Mai

3. Idédugnad om vold i nære relasjoner

Vi er så heldige å få lov til å låne lokaler av Islamic Cultural Center på Grønland for å gjennomføre denne dugnaden. Det er mange tilstede og det blir en god dag med erfaringsutvekslinger og fokus på videre arbeid mot vold. Les mer om idédugnaden på side 21.

12. Holmenkollstafetten

Spreke som vi er, og med Tone Birgit som pådriver, stiller JURK lag i Holmenkollstafetten. Litt rot med vekslinger og en plassering vi kanskje ikke skriver ut og henger opp på veggen legger ingen demper på den påfølgende seiersbanketten, og målet må helt klart være å stille lag til neste år også. Det viktigste er ikke å vinne, men å delta!

31. Generalforsamling på JURK

Nye og gamle JURKere samler seg for å diskutere og stemme over JURKs fremtidige drift

Juni

7. Fellesbilde

JURK leier inn fotograf for å ta gruppebilde av alle medarbeiderne.

Mix-gruppen vår har hatt et ønske om at starte en ny tradisjon der det blir hengt opp et fellesbilde av alle medarbeiderne på JURK hvert halvår. Vi har i alle fall tatt første skritt, og snart kommer det første bildet i rekken opp på veggen.

14. Sommerfest!

Bakgården blir pyntet og det er klart for fest. God mat og kake står på menyen, og kvelden blir en avslutningskveld verdig.

15. GOD SOMMER!

JURK går inn i sommermodus, og selv om noen av oss blir på JURK også i sommer, tar de fleste av oss en velfortjent ferie.

OVERGANGSSTØNAD

∞

Skrevet av Ingvild Bjørnstad

EN STRENGERE PRAKSIS VEDRØRENDE OVERGANGSSTØNAD?

Mange personer i Norge strever med å få hverdagen til å gå rundt på grunn av begrensede midler. Som aleneforsørger for ett eller flere barn, vil man ha stor nytte av litt ekstra økonomisk støtte i måneden. Dersom man er enslig mor eller far, kan man etter folketrygdloven ha rett på overgangsstønad.

JURK opplever en pågang i antall saker hvor klienter har søkt om overgangsstønad, men fått avslag. Har Nav skjerpet inn på kravene for å få overgangsstønad?

Overgangsstønad er en ytelse som Nav gir en enslig mor eller far som er alene om omsorgen for barn. Overgangsstønad er ment å skulle sikre inntekt til livsopphold og gis kun i en begrenset periode. Hvor mye man får, avhenger av barnets alder og hvor stort behov den enslige mor eller far har fra før.

Vilkåret om å ha aleneomsorgen for barnet må vurderes opp mot den andre forelder. Det spiller ingen rolle hvordan foreldrene deler utgiftene mellom seg. Det som har betydning er den faktiske og daglige omsorgen for barnet, det er dette som gir grunnlag for stønadsrett. Med dette menes hvem som betaler for mat, klær, gi kjærlighet og stille opp for barnet i det daglige. Dette innebærer at selv om barnets far betaler for fotballaktiviteter som barnet er med på to ganger uken, og barnet deltar aktivt på dette, vil ikke det få betydning for om barnemor kan få overgangsstønad. Barnemor, siden vi kun har kvinnelige klienter hos JURK, vil ha rett på overgangsstønad så lenge det er hun som har den faktiske og daglige omsorgen for barnet.

Videre må barnemor dokumentere at hun har aleneomsorgen for barnet over lengre tid. Altså stilles det krav om varighet. I tilfeller hvor barnemor og barnefar bytter på å

VILLKÅRENE FOR Å FÅ OVERGANGSSTØNAD

- › *Du og barnet må ha bodd i Norge de tre siste årene.*
- › *Du og barnet må oppholde dere i Norge.*
- › *Du må være ugift, skilt eller separert.*

ha aleneomsorgen for barnet i like lange, eller tilnærmet like lange perioder, vil ikke vilkåret være oppfylt. Unntak for dette er der foreldrene deler omsorgen ved at de har barnet over en periode på minst seks måneder hver. Dette er fastslått i rettspraksis.

I noen tilfeller vil det virke fornuftig at foreldrene bor i hver sin del av et hus. Da vil man kunne treffe barna oftere og man kan hjelpe den andre forelder med kjøring av barn, leksehjelp med mer. Men ikke alle forhold som er fornuftige, kan føre til at vilkår er oppfylt. I slike tilfeller vil man ikke kunne få overgangsstønad, da man ikke anses å ha aleneomsorgen for barna.

Begrunnelsen for hvorfor våre klienter får avslag varierer fra tilfelle til tilfelle, alt ettersom hvilke vilkår som ikke anses å være oppfylt. JURK opplever at klientene ikke

alltid forstår hva vilkårene for å få overgangsstønad innebærer. For eksempel får vi spørsmål som “kan jeg få overgangsstønad hvis jeg har en kjæreste som bor hos meg to uker i måneden, og han kun betaler for strøm?” eller “er det greit at barnefar bor hos meg en kort periode fordi han ikke har et sted å bo?” Klienter tolker gjerne uttrykket “leve sammen” slik at det ikke gjør noe om man bor litt hos hverandre innimellom. Dette er derimot ikke tilfellet.

Etter loven er det et absolutt krav om at man ikke kan leve sammen. Så lenge foreldrene har et forhold med samvær av et visst omfang, kan de bli ansett å leve sammen, dersom forholdet går tilbake i tid og de har helt konkrete fremtidsplaner. Et eksempel på dette vil for eksempel være når foreldrene ikke bor sammen, men barnemor blir gravid.

-
- › *Du må være alene om omsorgen for barnet.*
  - › *Du må ikke ha noe forhold til den andre av barnets foreldre som kan bety at du ikke er enslig mor eller far.*

TIDLIGERE JURK'ERE

Silje Marie jobbet som saksbehandler hos JURK i perioden 2008-2009, på bolig – og utlendingsgruppa. Hun jobber i dag som rådgiver i Utlendingsnemnda.

Hva har du gjort siden du jobbet i JURK?

-Jeg startet som rådgiver i UNE rett etter at jeg var ferdig på jusstudiet. Jeg begynte i asylavdelingen, nå jobber jeg i oppholdsavdelingen.

Kan du fortelle litt om arbeidsplassen din?

-UNE er et forvaltningsorgan som hører inn under Justisdepartementet. UNE tar i mot klagesaker som klageinstans etter Utenriksdirektoratet. Vi behandler saker som gjelder utlendingsloven og statsborgerloven. Det er et flott sted å jobbe, med et stort fagmiljø og gode kollegaer.

Hva innebærer jobben som rådgiver hos UNE?

-I jobben som rådgiver utreder vi klagesaker og kommer med utkast til vedtak. Disse tas så opp i nemndsmøter, som styres av nemndleder. I oppholdsavdelingen behandler vi saker om familieinnvandring. Av og til har også saksbehandlerne vedtaksmyndighet.

Hvorfor valgte du denne jobben?

-Jeg jobbet med utlendingsrett da jeg jobbet på boliggruppa på JURK. Dette skapte et engasjement for meg rundt dette feltet, i tillegg fikk jeg personlige erfaringer med lovverket. Jeg syntes regelverket virket spennende, men svært vanskelig, og særlig vanskelig tilgjengelig for ikke-jurister. Gjennom arbeidet hos JURK så jeg viktigheten av å drive med rettighetsinformasjon og gi retts hjelp på dette området. Jeg valgte så å skrive master innen utlendingsrett. Etter studiene søkte jeg så jobb i UNE. Jeg tror nok erfaringene jeg hadde fra JURK hadde mye å si for at jeg fikk jobben. Det er i tillegg til at dette er et spennende felt nyttig med arbeidserfaring fra forvaltningen.

Kan du fortelle litt om tiden i JURK og hvordan den har formet deg?

-Å søke jobb i JURK og jobbe der er nok det lureste jeg gjorde på jusstudiet. Alle på studiet hadde virkelig trengt ett år hos JURK. Man får erfaring i forhold til det faglige, gjennom klientkontakt og saksbehandling. Videre får man den praktiske erfaringen gjennom å drive rettpolitisk og organisatorisk arbeid, og gjennom dette arbeidet muligheten til å drive direkte påvirkning. Året på JURK var givende på mange måter. Jeg fikk bruke mitt engasjement, hvor man har med seg det viktige kvinneperspektivet i både saksbehandling og rettspolitisk arbeid.

- Jeg er fortsatt med i JURK ved at jeg er prosjektleder i det internasjonale Tanzaniaprojektet og da er en del av Internasjonal avdeling. Gjennom dette prosjektet får jeg brukt mitt internasjonale engasjement med et kvinneperspektiv, noe som er viktig for meg da det er en god avveksling fra saksbehandlingen hos UNE. En annen positiv ting ved å ha jobbet i JURK er at man utvikler et stort nettverk, både med andre JURKere og med personer man kommer i kontakt med i kraft av jobben i JURK.

*June jobbet som saksbehandler hos JURK i perioden 2005-2006, på fengsel - og voldsgruppa.
Hun jobber i dag som bistandsadvokat hos advokatfirmaet Salomon - Johansen i Oslo.*

Hva har du gjort siden du jobbet i JURK?

-Jeg tok resten av jussen for å bli bistandsadvokat, det bestemte jeg meg for å bli etter mitt år som saksbehandler hos JURK. Etter endt studie startet jeg rett hos Salomon – Johansen som advokatfullmektig.

Kan du fortelle litt om arbeidsplassen din?

-Salomon – Johansen er Norges eneste advokatfirma med egen bistandsavdeling. Vi har også en erstatningsavdeling. Dette er de to hovedområdene de 17 advokatene som er ansatt her jobber med. Det er et veldig sosialt og støttende miljø, jeg føler vi er en stor familie, hvor det er rom for diskusjoner.

Hva innebærer jobben som bistandsadvokat?

-Jeg jobber i hovedsak som bistandsadvokat i vold- og overgrepssaker. Jeg holder også en del på med familierett, herunder barnefordelingssaker og skifteoppgjør. I jobben som bistandsadvokat hjelper jeg klienten min helt fra anmeldelsestidspunktet, så etter hvert med å søke voldsoffererstatning og med å fremme erstatningskrav i en eventuell retts sak.

Hvorfor valgte du denne jobben?

-Etter erfaringen med å jobbe med klienter i JURK ønsket jeg å begynne å jobbe som bistandsadvokat. Jeg føler meg privilegert som bor i Norge, og jeg føler jeg har en plikt til å hjelpe mennesker fordi jeg har vært heldig og fått evnene og ressursene til det. Jobben som advokat gir rom for stor selvstendighet og resultatene av arbeidet kan man se fort.

Kan du fortelle litt om tiden i JURK og hvordan den har formet deg?

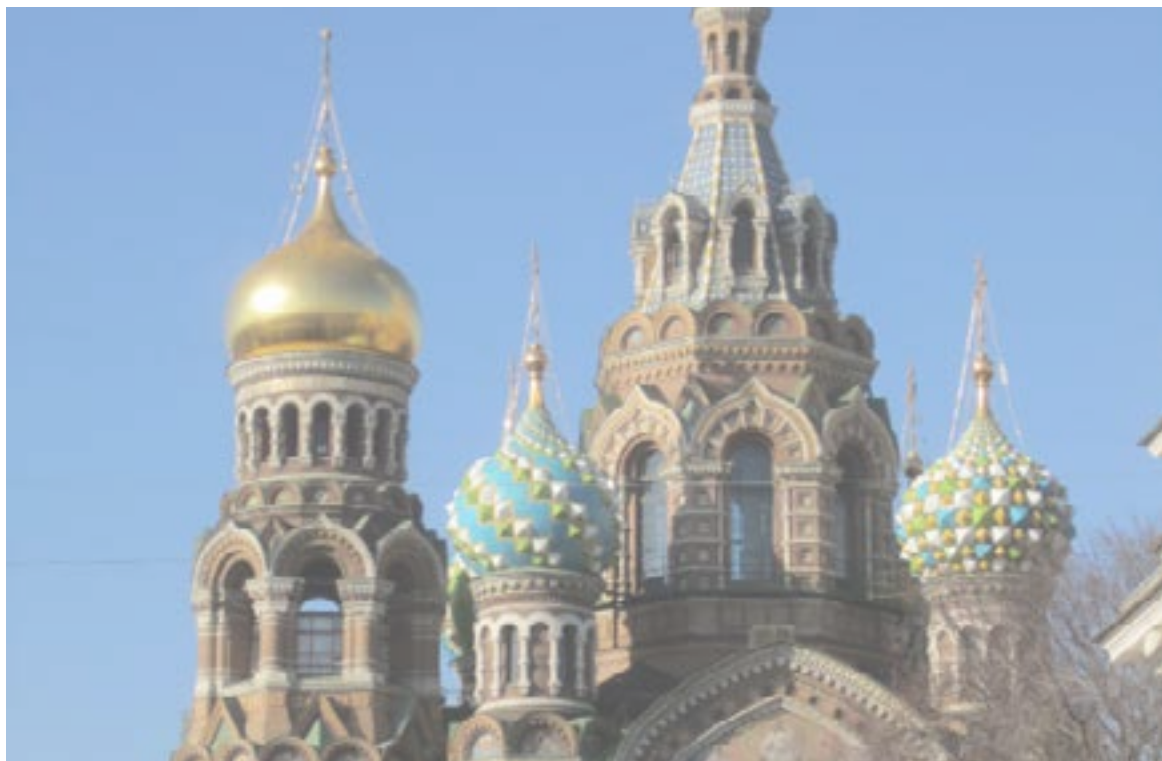

-Tiden i JURK er en unik erfaring som gjør at man stiller så mye sterkere når man kommer ut i arbeidslivet. Særlig er klientkontakten man får på JURK verdifull å ta med seg. Jeg nyter godt av de erfaringene og det grunnlaget jeg fikk på JURK. Jeg fikk fordypet meg i enkeltsaker og ble god på saksbehandling. Mitt fokus var voldsoffererstatningsordningen. Jeg jobbet mye med disse sakene, og det at jeg på JURK fikk fordypet meg med å skrive disse, er så verdifull erfaring i forhold til den jobben jeg har i dag. I dag har jeg ikke like god tid til å dykke ned i enkeltsaker på samme måte, men nettopp grunnlaget jeg fikk på JURK hjelper meg i jobben jeg gjør i dag. Jeg har også fått venner for livet fra tiden i JURK.

Hva er dine videre ambisjoner?

-Min ambisjon må være å utvikle meg som menneske. Jeg har funnet drømmejobben, jeg fulgte hjertet, og det gjør at jeg trives veldig godt med det jeg driver med i dag.

Tekst og bilde av Ida Engen

ST. PETERSBURG

Skrevet av Synnøve Lovise Tørske

Hvert år reiser JURK på studietur. Denne våren gikk studieturen til St. Petersburg i Russland. Fra 25. til 28. april var 19 jenter fra JURK på besøk i denne spennende byen. Formålet med studieturen var å få innblikk i kampen for å bedre utsatte kvinners situasjon utenfor Norge. St. Petersburg og Oslo er såkalte vennskapsbyer. Vennskapsby er et begrep for to byer i ulike land som jobber for å fremme menneskelig kontakt og knytte kulturelle bånd. Tradisjonen med vennskapsbyer utviklet seg i Europa i sjølvanet av andre verdenskrig med det formål å forsone folk og for å støtte internasjonalt samarbeid til felles beste. To vennskapsbyer har ofte, men ikke alltid, lignende karakteristika: geografiske forutsetninger, befolkningsstørrelse, lignende historie osv. Under oppholdet i St. Petersburg fikk vi besøke det norske universitetssenteret, samt det juridiske fakultetet ved universitetet i St. Petersburg.

Ved siden av at St. Petersburg er Oslos vennskapsby var besøket vårt motivert av at russisk lovgivning mangler et forbud mot vold i hjemmet. Russland er et av de få landene i Europa som enda ikke har et lovforbud mot dette. Det finnes statlig drevne krisesentre i hvert distrikt, men for å få hjelp her må man bo i det aktuelle distriktet, og ha alle sine papirer i orden.

De statlig drevne krisesentrene fokuserer på barn. I tillegg finnes det noen krisesentre som ikke er statlig drevne. Ansatte ved krisesentrene forsøker også å jobbe rettspolitisk. Dersom vold og voldtekt finner sted i hjemmet skal det ikke være en del av «privatlivets fred»!

På 1990-tallet forsøkte flere grupper å fremme lovforslag om like rettigheter for menn og kvinner. På 2000-tallet har ledelsen i Russland vendt vekk fra tidligere ideer om likestilling mellom sosiale lag og på tvers av kjønnene.

RETTIGHETSTURNÉ VÅREN 2012

Skrevet av Alette Hillestad

Hvert semester drar JURK på rettighetsturné. Dette har vi gjort siden JURK mottok Hjelpestikkerprisen i desember 2009. Vi bestemte oss da for at vi ønsket å bruke prisen på å reise land og strand rundt for å yte rettighetsinformasjon og rettshjelp til kvinner over hele landet.

Når vi er på rettighetsturné holder vi foredrag, vi har stands på kjøpesentre og på biblioteker. I tillegg deler vi ut samarbeidskontrakter i gatene. Bare fantasien setter grenser for hvordan vi sprer informasjon. Likevel ligger det en metode bak måten vi gir rettighetsinformasjon på. Den må være tilgjengelig, forståelig og pålitelig. Videre må informasjonen vi gir være aktuell, det vil si relevant for den enkelte der de befinner seg i livet. Til slutt er det viktig at vi ikke gir for mye informasjon på en gang. I år var vi fire grupper som dro til turné.

Rettighetsturneen ble sparket i gang med Møre og Romsdal fylke. Den første gruppen landet til et solfylt Kristiansund søndag 6. mai. Etter to dager gikk turen videre til Åndalsnes og Tresfjord, og dagen endte på et hotell i Molde. Siste stopp var Ålesund før vitok farvel med kystbyen og vendte snuten hjem til Oslo.

Samme uke var en gruppe på biltur i Oppland og Hedmark fylke. Vi besøkte både Lillehammer, Hamar og Gjø-

vik på tre dager. Turen var en stor suksess.

Neste på programmet var Nordland fylke. Fem saksbehandlere dro til det kalde nord for å spre det glade budskap om kvinners rettigheter. Noen Juss-Buss kort ble også delt ut. Søndag 20. mai ankom gruppen Bodø full av optimisme og kaffe på termosen. Videre var vi innom Fauske, Hamarøy og Steigen før natten ble tatt i Innhavet. Gruppen beåret deretter Narvik med et besøk før vi igjen endte opp i Bodø og fly tilbake.

Siste fylke som skulle besøkes var Rogaland. Her landet vi i Stavanger og sov over hos foreldre i Sandnes. Videre ble det besøk både på Jæren, Klepp, Time, Bryne og Egersund før vi utslitte endte på hotell i Haugesund. Dagen ble tilbrakt i denne vakre byen før vi snodde oss av gårde på svingete veier til Hjelmeland. Ryfylke fikk også JURKebesøk før vi igjen endte opp i Stavanger med sangria og tapasmiddag. Dagen etter dro vi hjem.

Dette er bare et lite innblikk i en av mange aktiviteter JURK har. Vi ønsker med rettighetsturneen å spre vårt budskap, men også å komme oss ut av våre støvete kontorer og faktisk møte de menneskene som vanligvis er på andre siden av telefonrøret. Det er viktig å la folk få vite at det eksisterer et sted hvor man kan få svar på juridiske problemstillinger.

SAMBOERPROSJEKTET

LOVEN ALLE TROR EKSISTERER, MEN SOM IKKE FINNES.

Skrevet av Caroline Kjennerud

Samlivsbrudd er for de fleste en stor følelsesmessig påkjenning. For samboere kan samlivsbruddet også bli en stor økonomisk påkjenning. Det finnes per i dag ingen særlovgivning for samboere, og et delingsoppgjør etter endt samboerskap følger vanlige formuerettslige prinsipper. JURK har gjennom sin saksbehandling sett at dette ofte fører til urimelige delingsoppgjør, og utarbeidet derfor i 2010 en rapport som tok for seg samboeres rettsstilling ved endt samboerskap. På bakgrunn av denne rapporten har JURK nedsatt en egen «samboergruppe» som den siste tiden har jobbet med å lage et lovforslag til regulering av samboeres rettsstilling ved samlivsbrudd.

Samboergruppen har den siste tiden brukt mye tid på å komme frem til et forslag om hvordan delingen mellom samboere bør gjennomføres ved endt samboerskap. Det har vært bred enighet om at samboerskap må være gjenstand for mindre lovregulering enn ekteskap for å ha noen som helst mulighet til å få politikerne med på laget. Ved god hjelp av Tone Sverdrup og Tina Nordstrøm har samboergruppen nå blitt ferdig med et lovutkast, og lovutkastet er sendt ut til de andre studentrettshjelpertiltakene for å se om disse ønsker å stille seg bak vårt forslag. Vi har foreløpig utelukkende fått positive tilbakemeldinger og både Jusformidlingen i Bergen og Juss-Buss har stilt seg bak vårt forslag.

De fleste samboere vi hjelper på JURK har kommet uheldig ut av samboerskapet sitt fordi eiendeler med stor verdi, som for eksempel felles bolig, blir fordelt etter eierforhold og ikke etter prinsippet om likedeling slik det er for ektefeller. Vårt lovutkast bygger derfor på likedelingsprinsippet, men med visse begrensninger. Det er kun felles bolig, fritidseiendom, motoriserte kjøretøy og fartøy som skal likedeles uavhengig av eierforhold. Dette tror vi kommer til å bidra til at færre går ut av et samboerskap uten økonomisk evne til for eksempel å kjøpe seg en ny leilighet, på grunn av manglende egenkapital.

Videre gir loven en rekke beskyttelser, som beskyttelse mot

salg av felles bolig. På dette området ønsker vi å likestille samboere med ektefeller. Videre har vi også valgt å ha en lovregulert underholdsplikt. Dette fordi man allerede på flere andre rettsområder ser at samboere bli likestilt med ektefeller, som for eksempel ved utbetaling av noen typer trygdeytelser. Når man blir likestilt med ektefeller innebærer dette i mange tilfeller at man får mindre utbetalt enn hvis man er registrert som enslig. Hvis samboerne ikke har en underholdsplikt for hverandre kan dette da slå svært uheldig ut, spesielt i de tilfellene der samboerne har en helt adskilt økonomi.

Ved å regulere samboerforhold er JURK overbevist om at man vil senke konfliktnivået mellom samboere som gjennomgår et samlivsbrudd, og at det vil spare staten for mange saker som går til forlikrådet eller tingretten som en følge av at samboerne ikke vet hvordan delingen skal skje. Det vil også bedre barnas oppvekst ved at begge foreldrene har et godt økonomisk utgangspunkt for å ta seg av alle utgifter som følger med det å ha barn. I dag er det mange barn som opplever at enten mor eller far kommer i en så elendig økonomisk situasjon at de kanskje må flytte til et annet sted i landet med lavere leiepriser, noe som barneloven sier at skal vektlegges i en eventuell barnefordelingssak. Miljøskiftet kan ofte være den avgjørende grunnen til hvor barnet skal bo fast hvis foreldrene ellers stiller relativt likt. Dette er en uheldig konsekvens når hovedmålet må være at foreldre kan legge opp til en mest mulig samlet foreldrekontakt på tross av at de ikke lenger kan fortsette samlivet. JURK mener at lovregulering av samboerforhold vil bidra til økt forutberegnelighet og bedre rettssikkerhet. Per i dag er vi i den verst tenkelige situasjon når det gjelder regulering av samboerforhold, nemlig at alle tror at forholdet er beskyttet av lovregulering, mens det i virkeligheten faktisk ikke er sånn. JURK kan på bakgrunn av sin saksbehandling bekrefte at det eksisterer et skrikende behov for samsvar mellom rettsoppfatning og den reelle rettsstillingen på området.

∞ KVINNE & FANGE ∞

Folk flest › Flere undersøkelser som kartlegger fangebefolkningen bakgrunn har kommet til at innsatte, og da særlig kvinnelige innsatte, generelt har lav utdannelse. JURKs undersøkelse viser imidlertid at den kvinnelige fangebefolkningen i stor grad synes å representere gjennomsnittet i befolkningen når det gjelder utdanningsnivå. En relativt stor del av de kvinnelige innsatte hadde påbegynt eller fullført en eller annen form for høyere utdanning. Dette er interessant fordi det stiller større krav til utdanningstilbudet, og ikke minst, sysselsettingstilbudet i fengselet. Da JURK undersøkte hva kvinnelige innsatte sysselsettes med, viste det seg at kvinner i stor grad sysselsettes ved lite arbeidskvalifiserende aktiviteter, for eksempel strikking. Flere andre undersøkelser har vist samme tendenser. Dette er en type aktivitet som fremstår som svært stereotypisk og kjønnsdiskriminerende, og dette er dermed et område hvor det er rom for forbedring.

Stigmatiserende › Straffeaspektet i en fengselsstraff skal først og fremst være frihetsberøvelse, noe som vil si at den innsatte skal vende tilbake til samfunnet når fengselsstraffen er sonet ferdig. En andel av kvinnene som svarte at de ikke så frem til løslatelsen, hadde tidligere erfaringer med sosial utstøtelse på grunn av at de hadde vært i fengsel. Utstøtelsen kunne ta forskjellige former, for eksempel at man ikke fikk tilbud om arbeid. Tidligere innsatte som er kvinner er i større grad enn menn gjenstand for slik diskriminering på grunn av at det stilles ulike sosiale krav til kvinner enn det gjør til menn. JURK fant det svært interessant at et betydelig antall innsatte kvinner på kortere dommer valgte å ikke fortelle pårørende, og da særlig barn, at de var innsatt. Kvinnene forklarte dette med at de ikke ønsket å belaste barna med det å ha en mor i fengsel. Dette kan være et uttrykk for den stigmatiseringen kvinner som soner møter eller frykter å møte etter endt soning. Fordi staten har ansvar for å tilrettelegge slik at tidligere innsatte skal kunne vende tilbake til samfunnet, har den også ansvar for at tidligere innsatte ikke blir utsatt for diskriminering på grunn av sosiale forhold. Et diskrimineringsvern for sosiale forhold er

viktig på arbeidsmarkedet da tilknytning til arbeid er en forutsetning for samfunnsdeltakelse. Per i dag finnes det ikke lovgivning i Norge som setter forbud mot å ta sosiale forhold i betraktning for eksempel i en ansettelsesprosess. Dette bør endres om man vil gjøre realitet av å tilrettelegge for en tilbakevending til samfunnet.

Utenlandske innsatte › 26 % av informantene i undersøkelsen hadde utenlandsk statsborgerskap.

Undersøkelsen viser at disse utenlandske, kvinnelige innsatte, særlig de som ikke snakker norsk, er en spesielt utsatt gruppe. Dette gjenspeiler seg på flere områder, men først og fremst ved at de ikke får tilstrekkelig rettighetsinformasjon, noe som gjør at de ikke har anledning til å ivareta sine rettslige interesser. Når en innsatt som ikke snakker norsk får et vedtak fra fengselet, vil andre innsatte eller fengselsbetjenter måtte oversette vedtakets innhold. Flere av de innsatte JURK snakket med kunne fortelle at de på grunn av språkproblemer ikke fikk informasjon om hva som skulle skje, regelverk eller rutiner i fengselet. Andre kunne fortelle at de ikke fikk telefonere til sine pårørende mer enn en gang i måneden fordi fengselet, av sikkerhetsmessige grunner, måtte forstå hva den innsatte sa til sin familie, og ikke hadde råd til tolk som kunne oversette samtalene. Noen av de overnevnte problemene er det lett å bøte på. Vedtak til utenlandske innsatte kan for eksempel skrives på engelsk, eller et annet språk den innsatte forstår. Dette bør være et tiltak som ikke er kostnadsfullt da det å beherske engelsk bør være et minimumskrav for å arbeide innenfor norsk forvaltning.

Videre viser undersøkelsen at med en gang noe ikke fungerer i fengselet, vil innsatte som ikke snakker norsk lide i større grad enn andre innsatte. På grunn av manglende og usystematisk rettighetsinformasjon fra fengselets side, vil de ikke forstå hva som skjer eller ikke skjer, eller begrunnelsene for dette. Dette gjør at de må benytte seg av den begrensede informasjonen andre innsatte kan gi dem, noe som igjen vil være gjenstand for frustrasjon.

Veien videre. Når man peker på forhold ved kriminalomsorgen som ikke fungerer, skaper det også rom for konkrete forslag til forbedring. Alle forholdene er ikke gjennomgått i denne artikkelen, men JURK har på bakgrunn av undersøkelsen kommet frem til følgende punkter som vil gjøre kvinnelige innsattes hverdag lettere:

1. Det opprettes flere og mer varierte muligheter for at kvinnelige innsatte skal kunne ta høyere eller arbeidsrettet utdanning mens de soner. Den arbeidsrettete utdanningen må også være tilpasset kvinners behov, muligheter og ønsker.
2. Arbeidet kvinnelige innsatte tilbys under soning må blir mer knyttet opp mot en aktivitet som faktisk er arbeidskvalifiserende.
3. Helsetilbudet til kvinnelige innsatte må styrkes. Dette gjelder særlig det psykiske helsetilbudet. Dette bør skje både ved tilkjenning av økonomiske midler, slik at man får ansatt relevant helsepersonell og ved opprettelse av samtalegrupper.
4. Det å være en tidligere innsatt må bli et diskrimineringsgrunnlag arbeidsgivere som hovedregel ikke kan legge vekt på i en ansettelsesprosess. Unntak kan tenkes i de situasjonene arbeidet krever hederlig vandel m.v, etter en alminnelig saklighetsvurdering, jf. diskrimineringsretten for øvrig.
5. Det må sikres tilstrekkelig adgang til tolk for kvinnelige innsatte, slik at de på lik linje med menn har tilgang til kontakt med sin familie.
6. Samtlige fengsler må få besøksleilighet. Denne må være av tilfredsstillende standard, og være tilpasset barn i alle aldersgrupper.
7. Treningstilbudet som tilbys kvinner må være tilpasset kvinners behov og ønsker. Dette gjelder særlig i blandede fengsler hvor det ser ut til at trening for kvinner foregår på menns premisser.
8. Kontaktbetjentordningen må styrkes, for eksempel ved at alle innsatte får to kontaktbetjenter for å sikre kontinuitet. Det må også føres tilsyn fra kriminalomsorgens regionale kontorers side med hvorvidt alle innsatte faktisk har en kontaktbetjent, og om ordningen fungerer tilfredsstillende.

FABIAN STANG

MIDTSIDEMANNEN *av Besforta Lajql*

Foto: Pressefoto

Studietiden

- På den tiden jeg startet var det lett å komme inn på jussen, men vanskelig å komme ut. Det var ganske tøft. Vi kom inn og hadde selvfølgelig noen forelesninger, men utover det var det bare å betale avgiften og møte opp på forelesninger, for deretter å melde seg opp til eksamen når man mente man hadde lest nok. Det var ikke noe oppfølging fra fakultetet, men vi hadde kanskje noen kollokviégrupper som var organisert fra fakultetet – men det var det.

Hvordan var studiet organisert den gang?

-Vi hadde tre avdelinger. Første avdeling hadde man etter et halvt eller ett år, deretter leste vi 2,5 år før man avla eksamen på 2. avdeling og nye 2,5 år før man avla avsluttende eksamen. Den gangen brukte man seks år på studiet. Siste avdeling med straff- og prosessrett og mer, var et stort område og svært tungt. Det var avgjørende at man hadde god selvdisciplin, og man måtte opp om morgenen for å gjøre jobben.

JURKs utsendte opplyser ordføreren om at hans studiehverdag ikke er så ulik den vi selv opplever i dag. Vi forteller om den nye studiereformen og at studentene fremover skal følges opp mye bedre og at det nå avlegges eksamen hvert semester.

-Det var en del av det å bli voksen å få så mye ansvar. Man

kunne selvfølgelig bli liggende hele dagen, men da viste det seg til eksamen, sier han med et lurt smil.

Kan du fortelle litt om hva som motiverer deg som advoka? Vi vet jo at du nå er ordfører, så du kan jo anses som advokat på pause.

-Det ser ut til å bli en veldig lang pause. Jeg var advokat i 25 år før jeg begynte i politikken på heltid. Jeg må være ærlig på at etter å ha vært borte i fem år nå, så tror jeg at jeg måtte ha tatt mange oppfriskningskurs før jeg syntes det ble riktig å gå i retten igjen. Selv om jeg har det bra som jeg har det, så hender det at jeg savner mitt gamle yrke. Særlig skulle jeg ønske jeg kunne gått i retten en gang imellom, for det syntes jeg var veldig spennende. Jeg pleide å si at det var morsomt å dra ned buksene på de som løy for egen vinning.

Hvilke rettsområder jobbet du med?

-Jeg hadde mye prosedyre. På kontoret hadde vi mange saker om fast eiendom, kontrakter og slikt. Vi hadde også noen straffesaker. For å være en fullverdig advokat, må man få frikjent en tiltalt en gang imellom, sier Fabian

Hvordan er hverdagen din i dag?

-Den er veldig ålreit fordi jeg får være veldig mye i byen og treffe folk. Advokatjobben var mye av det samme som

jeg gjør nå. Det var å prøve å være tilstede for folk for å hjelpe dem på en eller annen måte. Det er jo dét dette går ut på også – å være ute og lytte til hvilke utfordringer folk som bor i denne byen har. Forhåpentligvis kan jeg og gjennom bystyrets arbeid være med på å forbedre det som bør forbedres. Samtidig er det viktig å kunne glede seg over det som er bra. Jeg liker begge deler. Det er viktig med balanse, fordi hvis vi glemmer å tenke på alt som er bra, så tror jeg ikke at vi får krefter til å løse de utfordringene som er.

Hvilke utfordringer har vi?

-Vi har et samfunn i dag hvor mange har det veldig bra, men vi har store levekårsforskjeller og noen ønsker å spille politisk mynt på å gjøre det om til en svært forenklet øst-vest debatt. Jeg opplever at det fjerner fokus fra det faktum at det er til dels store forskjeller og utfordringer også innenfor de enkelte bydelene. Dette er noe vi må jobbe hver dag for å forbedre. Med fare for å være for politisk, så er jeg blant de som tror at en fremtidig utjevning av levekårsforskjeller ikke nødvendigvis skjer best ved stadig å fylle på med sosiale ytelser. Jeg tror at løsningen er å hele tiden utvikle skolen, og å gi flere muligheten til arbeid gjennom relevant utdanning. Det er veldig spennende å se barn med innvandrerbakgrunn som har fått en mulighet, som har brukt den godt og nå har en flott fremtid i vente.

Han forteller om en jente som kom til Norge fra Afghanistan i 2002 og som nå har begynt på medisinstudiet. Hun er nå 19 år gammel og gikk ut fra videregående i fjor med 16 seksere på vitnemålet.

-Det er ikke mulig at alle gjør det så bra. Selv var jeg ikke så god på skolen, men det at vi utvikler en best mulig skole er kanskje det viktigste vi kan gjøre. Dette er veldig spennende å få lov til å være med på.

Hva er de største utfordringene i likestillingsdebatten anno 2012? JURK er jo utspringet av kvinnekampen, så dette er et obligatorisk spørsmål!

-De viktigste utfordringene er det tradisjonelle rollemønsteret som vi stadig drar med oss. Utviklingen går heldigvis i riktig retning og her på huset har vi en kjønnsbalanse som er såpass god at vi ikke nødvendigvis tenker over det. I dag fikk vi spørsmål fra Berges Tidende knyttet til 17. mai-komiteens sammensetning og viktigheten av å være leder i den. I Bergen er det mange gubber i komiteen, men da vi tok frem listen over medlemmene i Oslos 17.mai-komité, fant vi ut at det var ca 50/50 menn og kvinner. I perioden fra 2001 til 2007 var faktisk samtlige ledere kvinner, uten at jeg har tenkt noe særlig over det. De har tenkt på person, ikke kjønn.

-Ja! Det går riktig vei.

“Det er viktig med balanse, fordi hvis vi glemmer å tenke på alt som er bra, så tror jeg ikke vi får krefter til å løse de utfordringene som er.”

Men hva mente du med det «tradisjonelle mønsteret»? Mener du typisk når kvinnen er hjemme med barna, eller?

-(lang pause). Jeg tenker at det fortsatt er noen som er «plumpe» når det kommer til vitser og holdninger til jenter. Kanskje har det litt med alder å gjøre? Heldigvis oppfatter jeg at det er et stadig minkende problem. Samtidig er det klart at det fortsatt er utfordringer i arbeidslivet når det kommer til lønnsvilkår og avansementmuligheter. Jeg opplever heldigvis at politikken går greit foran i den positive utviklingen. I min gamle bransje derimot ser jeg at det går trått med å rekruttere kvinnelige partnere. Da blir spørsmålet; er det jentene som ikke vil, eller er det gutta som ikke slipper dem til? Det er uansett viktig å ha fokus på dette. Nå er det blitt overvekt av jenter på jussen, så det er klart at noe snart må skje på dette området.

- På mitt kull for eksempel, var det 80 % jenter og 20 % gutter, legger Henriette til.

-Det er en av grunnene til at jeg ergrer meg over at jeg ikke studerer nå, sier Stang.

Vi snakket om likestillingsdebatten. Hvilke samfunnsproblemer er det som opptar deg?

-Levekårsforskjeller har jeg nevnt, men jeg er også opptatt av å ta vare på og utvikle det mangfoldet vi har fått i Norge. Det er viktig at alle beholder sitt kulturelle særpreg, men at man gjør dette i respektfull sameksistens med andre. Det er avgjørende at alle lærer seg norsk for at integreringen skal bli vellykket. Da blir det også enklere å forhindre at det vokser frem ghettolignende områder som kan oppfattes som fremmede og truende i deler av byen og landet for øvrig. Vi har jo også en del grunnleggende menneskerettigheter som ikke aksepteres endret, som religionsfrihet, respekt for hverandre, omskjæringsproblematikk osv. Der er det noen absolutter som skal videreføres.

På spørsmål om hva som er det beste med å være mann, kommer sjarmøren i Fabian frem.

- Det er at man har lov til å møte masse søte jenter!

Tror du at det har vært lettere for deg som mann å komme deg opp?

-Nei, jeg synes at jeg var heldig med timingen på jussen. Mange av de jentene jeg gikk på jussen med har fått spennende jobber i advokatbransjen, næringslivet og offentlig forvaltning, så jeg tror ikke det var mange av oss gutta som hadde særlige fordeler. Samtidig må jeg nok være ærlig på at en av grunnene til at jeg har hatt denne karrieren er at jeg var heldig som hadde en kone som tok mye av jobben med barna da de da var små. Sånn sett hadde jeg det nok lettere fordi jeg var mann.

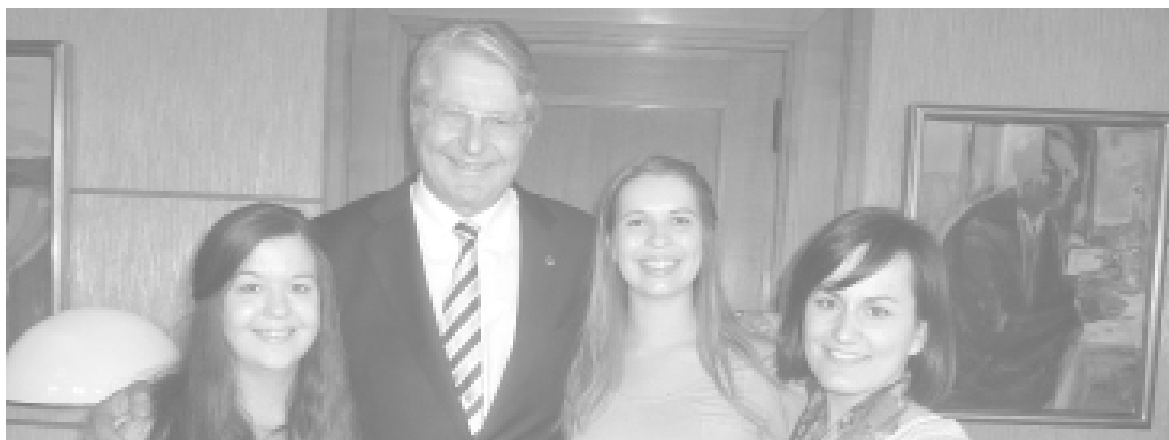
Hva med din vei til å bli partner i TT&Co og senere ordfører?

-Det gikk så utrolig fort. Jeg begynte på en rar avtale i advokatfirmaet, hvor jeg ikke hadde fast lønn, men bare provisjon av det jeg fikk til. Jeg var kjemp heldig og jeg tror det bare gikk et halvt år før jeg tjente mer enn de andre gutta. Det endte med at avtalen måtte revideres! Så jeg ble partner ganske fort.

Og ordfører da?

-Jeg har alltid vært politisk interessert, men ikke veldig aktiv. I lange perioder av livet var jeg mest opptatt med å jobbe og føre timer for å komme videre på suksesskarusellen. Overgangen skyldtes tilfeldigheter og slik tror jeg det er for mange. Noen spurte en dag om jeg kunne sitte i et utvalg i bydelen. Plutselig sto jeg på bystyrelista og nesten før jeg visste ordet av det ble jeg valgt inn. Ja, det ene tok rett og slett det andre.

Mer generelt da, hva er det beste med å være mann?

-(lang tenkepause) Det beste er å være menneske. Jeg tenker ikke på det å være mann spesielt, men at vi alle er heldige som får være mennesker i vår tid i dette landet. Jeg mener vi har vunnet stort i Lotto alle sammen.

Beskriv kvinnen i ditt liv.

-Jeg er veldig heldig fordi jeg har en fantastisk kjæreste. Ja vi er gift altså! Hun er både en fantastisk kjæreste og en veldig spennende sparringspartner i forhold til mye av det vi jobber med begge to. Jeg har liksom fått i pose og sekk på det området.

Når er det kaffen står klar her på huset?

-Jeg er ikke noe a-menneske og er nok sjelden på kontoret før trakting nummer to er i gang. Samtidig skjer det ofte at jeg ikke går hjem før siste trakting har blitt ganske kald! Så det blir noen arbeidstimer.

Har du noen gang ønsket å være kvinne?

-Jeg har hørt om dette spørsmålet og tenkt litt på det, men svaret må bli et nei. Jeg faller tilbake på det med å være menneske. Eller forresten. Det er én gang jeg har hatt lyst til å være kvinne, og det var i mors 75-årsdag. Hun hadde jentemiddag på en restaurant og Toralf Maurstad og jeg ble sminket og dresset opp etter alle kunstens regler for å utgi oss for å være serveringsdamer. (Han reiser seg og finner frem et eksemplar av boken om ham som ble utgitt i fjor høst.) Vi blandet oss med det andre personalet og serverte lenge uten at mor eller de andre kjente oss igjen. Da vi var ferdige tok jeg en drosje hjem, fremdeles kraftig oversminket. Sjåføren ble veldig skeptisk da jeg satte meg inn og akkurat da skulle jeg ønske jeg hadde vært kvinne og ikke bare malt som en. Ikke så mye for min egen del,

men jeg tror sjåføren hadde vært mye roligere.

Ordføreren blar litt i biografien og finner bildet av ham og Toralf Maurstad i full sminke. Ingen av oss tre kjente dem igjen. Vi spør om det kanskje hadde vært praktisk å kunne blitt spandert på en gang i blant, men får et benektende svar. Heller ikke spørsmål om det ikke hadde vært greit å shoppe mer eller dra på spa gir grunnlag for et ønske om å være kvinne.

-Jeg tenker at både jenter og gutter i dag i og for seg kan gjøre det meste. Selv gutter som har lyst til å stelle litt på negler og hår kan gjøre det, og jenter kan velge å la være å pynte seg hvis de føler for det.

Til slutt blir det enorme kontoret med utsikt over Aker Brygge, fjorden og Akershus festning forlatt. Vi har fått utdelt hvert vårt signerte eksemplar av biografien. Det er Munch på veggene og bilder på skryteveggen viser ordføreren sammen med ulike fredsprisvinner, deriblant Desmond Tutu! Det blir tatt bilde, og vi takker mye for at han hadde tid til å møte oss.

-Tvi tvi, både med den jobben dere gjør nå, og de underliggende studier! Det er mange spennende muligheter der ute, men det som er snålt er at dere ikke aner hvor jussen fører dere. Dere kan til en viss grad styre det selv, men det er litt tilfeldigheter hvor man havner – særlig den første jobben. Og etter det? Hvem vet?

Vi spør om han gjør noe juss ved siden av. Men det er ganske klart at den jobben han har, ikke gir mye fritid til å gå i retten. Det ville uansett blitt litt problematisk om han under en prosedyre møter en motpart som sier at han stemte på ham! Han må nok holde seg til politikken en stund til...

IDÉDUGNADEN

Skrevet av Ida Engen

Torsdag 3. mai arrangerte JURK som en av flere organisasjoner en idédugnad i Islamic Culture Center på Grønland. Temaet for denne dugnaden var «Stopp vold mot kvinner». JURK sitter i styringsgruppa i kampanjen «Stopp vold mot kvinner». Dugnaden som ble arrangert i mai, var en kick-start for kampanjen, blant annet for å finne frem til videre arbeidsmetode for kampanjen, og for å få løftet dette alvorlige temaet opp på dagsorden.

Fakta om kampanjen «Stopp vold mot kvinner».

Bak kampanjen «Stopp Vold mot Kvinner» står Norske Kvinners Sanitetsforening (NKS), Krisesentersekretariatet, Norges Idrettsforbund, Den Norske Kirke, Islamsk råd, Alternativ til vold, Reform, Virke, JURK og Norsk pensjonistforbund.

Initiativet, som startet i regi av NKS våren 2012, har som formål å sette dette alvorlige samfunnsproblemet på dagsorden. Kampanjen vil påvirke de politiske prosesser for å få på plass et nasjonalt, tverrpolitisk krafttak for at alle kvinner skal ha rett til et liv uten vold. Viktige milepæler for kampanjens arbeid er stortingsmeldingen om vold i nære relasjoner som regjeringen vil legge fram i løpet av året, og handlingsplanen for 2013-2016 som kommer i kjølvannet av denne. I tillegg er det en målsetting å løfte vold mot kvinner opp som et viktig tema i valgkampen frem mot stortingsvalget 2013.

Idédugnaden 03. mai 2012.

Styringsgruppa ønsket å arrangere en idédugnad for å samle kunnskap, informasjon og innspill til det videre arbeidet med kampanjen. JURK har gode erfaringer med arbeids-

formen idédugnad fra før og var initiativtakeren til å dra i gang dugnaden. JURK sto sammen med NKS for den praktiske gjennomføringen av dugnaden.

Det ble invitert bredt, slik at man gjennom idédugnaden fikk en erfaringsutveksling mellom ulike aktører, organisasjoner og fagområder for å få frem forslag til hva som må gjøres.

Rundt 30 inviterte møtte opp på formiddagen i Islamic Culture Centre. Det hele startet med lunsj og mingling. Deretter holdt leder av styringsgruppa og generalsekretær i NKS, Anne-Karin Nygård, en kort innledning sammen med daglig leder hos JURK, Gunhild Vehusheia, og saksbehandler Ida Engen. Det var først klart for idémyndring rundt «NÅ-situasjonen» knyttet til temaet. Tove Smaadahl fra Norsk Krisesentersekretariat holdt et engasjert innlegg om «NÅ-situasjonen». Deltakerne satte seg så i grupper og myldret. JURKere var plassert rundt på de seks ulike temastasjonene og var her ansvarlige sekretærer og ordstyrere.

Etter en kort seanse med «NÅ-situasjonen», innledet

Gunhild Vehusheia om ønsket situasjon, særlig da med fokus på Norges internasjonale forpliktelser knyttet til temaet, og da om de forpliktelsene Norge har etter CEDAW (Committee on the Elimination of Discrimination against Women). Deltakerne fikk så resten av tiden til å mingle rundt den ønskede situasjonen rundt temaet å stoppe vold mot kvinner.

Resultatet fra idédugnaden.

Deltakerne belyste mange viktige ting rundt temaet og mange kom med gode, konkrete forslag til hvordan vold mot kvinner skal bekjempes. Alle gruppene var enige om at organisasjoner må mobilisere sine medlemmer, og ha fokus på arbeidet med å stoppe vold mot kvinner. Flere grupper var enige om at holdningskampanjer vil kunne ha en god effekt. Holdningskapende arbeid, både i organisasjonene og i det sivile samfunn, er også noe de fleste gruppene var enige om.

Alle gruppene var enige om at det er viktig å holde trykket oppe mot politikerne. Man må komme med konkrete krav og tiltak, og ansvarliggjøre politikerne. Man må engasjere og få interesserte politikere «med på laget». Forskning og tall må også fremlegges for politikerne.

Finansiell sikring var nevnt av alle deltakerne. Midler som ble bevilget fra staten til kommunene må øremerkes tiltak for arbeid mot vold. Videre diskuterte flere at dagens strafferamme for voldshandlinger er for lav.

Videre var alle deltakerne enige om at særlig politiet, fastleger og lærere har en viktig rolle i arbeidet med vold mot kvinner.

Resultatet fra idédugnaden vil bli publisert i form av en

rapport som blir utarbeidet av nks og JURK i samarbeid med styringsgruppen sommeren 2012.

VOLD MOT KVINNER

› Vold i nære relasjoner rammer hver 4. kvinne i Norge.

› Menns vold mot kvinner skilles gjerne fra andre former for vold. Å bli utsatt for gjentatt vold og overgrep over år av en person som står kvinnen nær kan innebære andre ettervirkninger enn de som rammer ofre for andre typer vold. Særtrekkene ved volden har dermed også betydning for dens konsekvenser for kvinnen. (jf. NOU2003:31 Retten til et liv uten vold)

› Verdenshelseorganisasjon (WHO) gir følgende definisjon av vold mot kvinner: «Any act of gender-based violence that is likely to result in physical, sexual or psychological harm or suffering to women, including threats of such acts, coercion or arbitrary deprivation of liberty, whether occurring in public or private life.

FAMILIEINNVANDRING & UNDERHOLDSKRAVET

∞

Skrevet av Synnøve Lovise Torske

JURK har en egen saksbehandlingsgruppe som jobber med bolig- og innvandringssaker. Av innvandringssakene som vi tar inn, dreier en stor del seg om vilkår for familieinnvandring, og særlig underholdskravet.

Etter utlendingsloven av 2008 kapittel 6 kan ektefeller, kjæresten, barn, søsken eller foreldre til en norsk eller nordisk borger, eller til en utlending med gyldig oppholdstillatelse, søke om ulike former for familieinnvandring for å være sammen denne. Personen det søkes om familieinnvandring for å være sammen med, betegnes som referansepersonen. Man kan søke om familieinnvandring både for å etablere et familieliv, såkalt familieetablering, og for å gjenforenes med familiemedlemmer, såkalt familiegjenforening. Folk som kommer på familieinnvandring har i flere år utgjort den største gruppen av ikke-nordiske innvandrere til Norge. I perioden fra 1990-2010 var andelen på 40 % av alle innvandrere, og i 2011 var den på 42,5 %. De fleste som får oppholdstillatelse gjennom familieinnvandring er ektefeller og mindreårige barn. Politisk er det blitt påpekt at det er rimelig ut fra hensynet til familiens enhet og andre humanitære grunner, at en utlending med opphold i Norge får ta sine nærmeste familiemedlem-

mer til Norge. Det er imidlertid noen vilkår som må være oppfylt. For det første må referansepersonen ha gyldig opphold i Norge. Videre må personen som søker familieinnvandring være i nær familie; ektefelle, samboer, barn, og i noen tilfeller foreldre. Selv om disse vilkårene er oppfylt vil en søknad om familieinnvandring avslås dersom referansepersonen ikke oppfyller underholdskravet. Vilkåret praktiseres svært strengt, men det finnes noen unntak som beskrives senere.

Formålet med vilkåret er at referansepersonen skal kunne forsørge både seg selv og den som søker familieinnvandring. Underholdskravet er satt til lønnstrinn 8 i Statens Lønnregulativ. Fra mai 2011 har dette tilsvart 232 400 kroner i årlig inntekt. Kravet til inntekt kan være oppfylt gjennom inntekt fra arbeid, utdanningslån- og stipend, og trygdeytelser knyttet til arbeid. Av internasjonalt regelverk er både FNs barnekonvensjon og Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) artikkel 8 av betydning i saker om familieinnvandring. EMK artikkel 8 fastslår at alle har en rett til respekt for familieliv.

Praksis fra den europeiske menneskerettighetsdomstolen viser imidlertid at retten til respekt for familieliv ikke gir en

>

ubetinget rett til familieinnvandring. Hvis det med rimelighet kan kreves at familielivet utøves i et annet land, er det ikke nødvendigvis mot prinsippet i denne artikkelen å avslå en søknad om familieinnvandring når vilkårene ikke er oppfylt.

I vurderingen av hva som med rimelighet kan kreves, synes det å være en forskjell når det gjelder gjenforening av en allerede eksisterende familie, og familieetablering. Utgangspunktet er at nyetablerte eller potensielle familier nyter mindre vern enn etablerte familierv.

Familieetablering ›

For å få innvilget midlertidig oppholdstillatelse ved familieinnvandring for å etablere et familieliv, er det et vilkår at referansepersonen har arbeidet eller studert i Norge i 4 år. Både referansepersonen og søkeren må være over 23 år.

Unntak fra underholds kravet der referansepersonen er et barn under 18 år ›

I tilfeller hvor referansepersonen er et barn under 18 år ville gjennomføringen av hensynet til familiens enhet vært nær sagt umulig hvis det skulle stilles et krav om en årlig inntekt på minimum 232 400 kroner.

Derfor gjøres det unntak fra kravet til inntekt i disse tilfeller.

Etter FNs Barnekonvensjon artikkel 3 skal barnets beste være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som berører barn. Denne bestemmelsen fastsetter imidlertid ingen eksplisitte rettigheter i forhold til familiegjenforening for barn.

Videre er det et hensyn etter konvensjonens artikkel 9 at et barn ikke skal skilles fra sine foreldre mot deres vilje, med mindre kompetente myndigheter kommer til at dette er til barnets beste. På grunn av hensyn som nevnt ovenfor har foreldre til et norsk barn, som har enten foreldreansvar eller rett til samvær med dette, rett til opphold for å være sammen med barnet i Norge.

Unntak der referansepersonen fikk opphold gjennom kollektiv beskyttelse eller asyl ›

Det gjøres unntak fra kravet til inntekt der referansepersonen fikk innvilget oppholdstillatelse i Norge gjennom kollektiv beskyttelse, eller der referansepersonen har fått asyl. Andelen varierer, men i 2004 var den nest største gruppen av referansepersoner, personer som hadde fått opphold i Norge etter søknad om asyl.

For å få unntak fra kravet til inntekt i slike tilfeller, må søknad om familiegjenforening som et utgangspunkt være fremmet innen ett år fra det tidspunkt da referanseperson-

en fikk sin oppholdstillatelse i Norge.

Et krav til underhold for familieinnvandring regnes for å være i samsvar med det som følger av EUs familieinnvandringsdirektiv. Også etter dette direktivet gjøres det unntak fra kravet der referansepersonen er anerkjent som flyktning. Det er i så fall et vilkår at søknad om familieinnvandring fremmes innen tre måneder etter referansepersonen ble anerkjent som dette. Den norske regelen, om at det gjøres unntak fra underholds kravet dersom søknad fremmes innen et år fra referansepersonen fikk opphold, inneholder dermed en potensiell utvidelse av retten til familiegjenforening i disse tilfellene.

Kommer søknaden om familieinnvandring fra referansepersonenens ektefelle, er det videre et vilkår at ekteskapet ble inngått i utlandet før referansepersonen kom til Norge for første gang, for at det skal gjøres unntak fra underholds kravet.

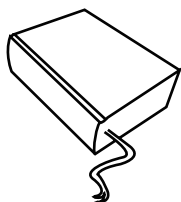
Hovedregelen er som nevnt at en referanseperson må ha en årlig inntekt tilsvarende lønnstrinn 8 i Statens Lønnsregulativ for at en søknad om familieinnvandring skal innvilges. Som denne artikkelen viser, er det imidlertid flere hensyn som kan begrunne et unntak fra dette kravet, og som kan gjøre seg gjeldende i ulike situasjoner.

«Formålet med vilkåret er at referansepersonen skal kunne forsørge både seg selv og den som søker familieinnvandring. Underholds kravet er satt til lønnstrinn 8 i Statens Lønnsregulativ. Fra mai 2011 har dette tilsvart 232 400 kroner i årlig inntekt.»

AU

PAIR

PROSJEKTET

Tekst av: Lene Løvdaal, rettighets- og prosjektansvarlig på JURK

Om prosjektet

I de to siste utgavene av JURK Magasin har vi skrevet om au pair-prosjektet vårt, som startet våren 2011. Det skjer stadig nye ting, og vi lærer stadig mer, så her får du en liten oppdatering. Det overordnede målet med prosjektet er å bedre au parene rettsstilling. Først kartla vi au parenes rettigheter og behov for rettshjelp og rettighetsinformasjon, og nå arbeider vi videre med dette som basis ved å utvikle et rettighetsinformasjonsprogram rettet mot au pairer og drive oppsøkende virksomhet. I desember 2011 arrangerte vi idédugnad om rettighetsinformasjon til au pairer. Målet med denne var å finne ut hva som gjøres, og hva som bør gjøres – av hvem. I tillegg til au pairer fra både Filippinene og Ukraina og samarbeidspartnerne våre Filipino Workers Organisation og Caritas kom representanter fra den filippinske ambassaden, Norsk Folkehjelp, Konfliktrådet i Oslo, Forlikrådet, Skatteetaten, Kvinnefronten, LO, au pair-byråene Atlantis og Energy, Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) og Juss-Buss. Dokumentarfilmskaper Tina Davis, PhD-kandidat i sosiologi Mariya Bikova, forsker i arbeids- og utdanningsrett ved juridisk fakultet ved UiO Helga Aune ga også innspill med utgangspunkt i egen forskning og erfaringer, og vi fikk skriftlige innspill fra Politidirektoratets Koordineringsenhet for ofre for menneskehandel (KOM), Krisesenteret i Oslo og Arbeidstilsynet. UDI var invitert, men fant det ikke riktig å komme. JURK får

også stadig flere au pairer som klienter, ikke minst via au pair-byråene, og gjennom disse sakene har vi blitt bedre kjent med regelverk og utfordringer knyttet til ordningen. I det følgende får du vite litt mer om hva vi har funnet ut det siste halvåret både når det gjelder regelverk og rettighetsinformasjon

Au parens rettigheter i dag

Au parenes rettigheter i dag Au parene faller virkelig mellom to stoler rent juridisk: mellom arbeidsrett og utlendingsrett. De aller fleste av dem vil være å regne som arbeidstakere etter Forskrift om husarbeid, tilsyn og pleie i privat arbeidsgivers hjem eller hushold (hushjelpforskriften) § 1. Har de jobbet 8 timer i uka eller mer i minst en måned, er de omfattet av forskriften – men ikke av arbeidsmiljøloven. I likhet med andre som jobber i private hjem har au parene svært begrensede rettigheter sammenliknet med vanlige arbeidstakere. Hushjelpforskriften mangler for eksempel prosessregler for oppsigelse og avskjed, noe som gjør at hun ikke har rett til fri rettshjelp ved en usaklig oppsigelse, og hun må selv betale gebyrene for en eventuell domstolsbehandling. Samtidig er au parene i en enda mer sårbar situasjon enn den alminnelige arbeidstaker fordi hele oppholdstillatelsen hennes er basert på at hun har en vertsfamilie å bo og arbeide hos. En au

“Har du ikke kunnskap om rettighetene dine, kan du heller ikke kreve dem. Manglende kunnskap om rettigheter og plikter er en stor kilde til konflikt mellom au pairer og vertsfamilier”.

pair som blir sagt opp på usaklig grunnlag mister både bosted og fort også oppholdstillatelsen, uten å ha reelle muligheter til å bestride oppsigelsen eller avskjeden. JURK ser mange eksempler på klart ulovlige oppsigelser og avskjedigelser av au pairer.

Au pairene mangler også mange andre rettigheter som de aller fleste arbeidstakere har. For det første jobber de tvungen deltid – kontrakten forbyr å jobbe mer enn 30 timer i uka, og timelønna er på 61 kroner (den blir økt i 2012 til 69 kr). De har ingen mulighet for ekstra betaling eller overtidsbetaling, mens både au pairer og vertsfamilier ofte ønsker at au pairen skal jobbe mer. Mange au pairer forsørger familie i hjemlandet, og presses dermed inn på det svarte arbeidsmarkedet. I tillegg vil hun ikke ha krav på sykepenger ut over arbeidsgiverperioden før hun har jobbet fem og en halv måned.

En gyldig au pair-kontrakt er en forutsetning for lovlig opphold. Men hvor lenge har au pairen gyldig opphold når hun er sagt opp eller avskjediget? Au pairen har som sagt liten mulighet for å bestride en oppsigelse eller avskjed – og det er sjelden noen holdbar løsning at au pairen blir boende når det først har skjært seg. Men hvor skal hun bo? Og hvem skal betale for kost og losji? Verken vertsfamilie, au pair eller Nav og andre deler av hjelpeapparatet vet noe særlig om dette. Vertsfamilien skal i teorien betale for kost og losji i oppsigelsestida på en måned, eller ved usaklig avskjedigelse, men realiteten i dette er minimal. Nav, legevakt og andre henviser gjerne til ambassaden eller sier de må reise tilbake til hjemlandet. Det er generelt liten kunnskap om au paires rettigheter og plikter, både blant au paires selv, vertsfamilier – og i offentlig sektor.

Rettighetsinformasjon

Har du ikke kunnskap om rettighetene dine, kan du heller ikke kreve dem. Manglende kunnskap om rettigheter og plikter er en stor kilde til konflikt mellom au pairer

og vertsfamilier. I tillegg blir mange au pairer utnyttet, og noen utsettes for overgrep. Hvem har ansvar for at au pairer – og vertsfamiliene deres – har kunnskap om au paires og vertsfamiliens rettigheter og plikter? Hvordan bør den gis – og når? Hva trenger au paires informasjon om? Dette var blant spørsmålene vi stilte til deltakerne på idédugnaden i desember 2011. Basert på innspillene vi fikk, har vi følgende anbefalinger:

Ansvarsfordeling

› JURK mener UDI må ha hovedansvar for informasjon til vertsfamiliene, men at alle relevante etater må involveres, og at au pair-byråer og frivillige organisasjoner som arbeider med au pairer må konsulteres.

› JURK anbefaler at det nedsettes en arbeidsgruppe med representanter fra Arbeidstilsynet, UD, skatteetaten og politiet, ledet av UDI, samt en referansegruppe med nåværende og tidligere au pairer og andre relevante aktører.

Tiltak

JURK mener au paires må få informasjon på flere tidspunkter: før ankomst, innen tre måneder etter ankomst, samt et sted man kan få råd og veiledning uansett hvor lenge man har vært i Norge som au pair.

¹ **GI-12/2011 – Instruks vedrørende endringer i aupairordningen**, <http://www.regjeringen.no/nb/dep/jd/dok/rundskriv/2011/gi-122011--instruks-vedrorende-endringer.html?id=668958>

² **5,4 måneder før endring i lønn som skal skje i løpet av 2012, 5,6 måneder etterpå, med Grunnbeløp for hhv. 2011 og 2012 lagt til grunn.**

Justisdepartementet har foreslått en veiledningstjeneste, noe vi støtter helhjetet under visse forutsetninger:

› Før ankomst må au paires få noe grunnleggende infor-

masjon, som innhold i au pair-kontrakten, folkeregistrering, og hvor man kan henvende seg for å få mer informasjon eller hjelp med ulike typer problemstillinger .

› Innen 3 måneder etter ankomst bør det ideelt sett være obligatoriske samlinger for au pairer og vertsfamilier. Særlig er slike seminarer viktige for å avklare hva som er arbeid og ikke, samt hvordan arbeidstid og ferie skal beregnes og avtales. Dette er spørsmål vi ser er særlig kilde til konflikt mellom vertsfamilier og au pairer. Det bør også settes av tid til kursing i konflikthåndtering, f.eks. å ha ukentlige eller månedlige samtaler om hvordan ting går for å korrigere eventuelle utglidninger av avtaler mv. Det bør opplyses om Konfliktrådene og hva disse kan tilby.

› Under oppholdet bør au parene kunne få informasjon både på en nettside hvor ulike etater har ansvar for sin del av innholdet, samt en veiledningstjeneste drevet av en frivillig organisasjon med kunnskap om både regler og hjelpeapparat.

Metode

For å sikre at informasjonen er reelt tilgjengelig, bør man bruke eksisterende møteplasser for au pairer, som for eksempel katolske kirker, samt eksisterende kontaktpunkter mellom au pairer og organisasjoner eller statlige myndigheter. I tillegg er det behov for en nettside og en veiledningstjeneste.

› For å sikre at informasjonen er forståelig, må den gis på lett engelsk eller på morsmålet. Informasjon før ankomst og den viktigste informasjonen siden bør gis på morsmålet med mindre det er helt sikkert at vedkommende forstår lett engelsk.

› Informasjonen bør kvalitetssikres gjennom at de ulike etatene har et klart ansvar for informasjon om sine områder. Veiledningstjenesten må sikres god opplæring og samarbeide tett med de ulike etatene.

› For å sikre at informasjonen er relevant for den enkelte au pair, bør den gis på ulike tidspunkter, jf. over. Her vil også veiledningstjenesten og nettsiden være viktige kunnskapsbaser for den enkeltes individuelle behov.

› Au pairer og vertsfamilier må få vite hvor de selv kan få mer informasjon, veiledning og bistand til konflikthåndtering.

› I all informasjon om lover og regler til au pairer og vertsfamilier er det etter JURKs syn viktig å få fram både rettigheter og plikter, for både vertsfamilier og au pairer. Bare ved en slik ansvarliggjøring av begge parter kan vi bidra til å sikre gode relasjoner mellom au pairer og vertsfamilier.

Håndhevsapparat > Hvilke ris har vi bak speilet overfor vertsfamilier som behandler au parene dårlig? JURK opplever mange tilfeller av utnyttelse og dårlig behandling, først og fremst at au parene føler seg presset til å jobbe

mer enn de skal. Men i dag har vi få sanksjonsmuligheter for de tilfellene som ikke er alvorlige nok til å omfattes av straffelovens § 224 om menneskehandel. I tillegg til å øke kompetansen hos de som møter au pairer om menneskehandel, ønsker JURK følgende forbedringer:

Karanteneordning > Det må finnes muligheter for sanksjoner for de tilfellene der vertsfamilien ikke vil følge reglene. Justisdepartementet har foreslått en karanteneordning for vertsfamilier som bryter reglene. Den åpner for å nekte vertsfamilier å få ny au pair i inntil to år dersom de har brutt vilkårene for å ha au pair.

JURK mener karanteneordningen er en god start, men forslaget slik det står stiller etter vårt syn for svake krav til hva som er et grovt kontraktsbrudd. Vi mener handlinger som klart viser at vertsfamilien utnytter au parens svakere stilling, og/eller ikke respekterer formålet med au pair-ordningen i seg selv bør kunne være nok til at karantene ilegges, for eksempel dersom au pieren bor og arbeider hos andre for en kortere eller lengre periode. JURK foreslår også at overtredelser av straffeloven overfor au pairer, manglende folkeregistrering av au pieren og manglende innbetaling av skatt kan være relevante momenter i saker som gjelder karantene for vertsfamilier. Dersom bare forhold som er direkte brudd på utlendingsloven skal omfattes vil mange viktige forhold falle utenfor.

Arbeidstilsynet

Det er også viktig at Arbeidstilsynet i større grad får muligheten til å føre tilsyn med arbeid i private hjem. Dette gjelder ikke bare au pairer. Det må også gjøres reelt mulig for au pairer å få behandlet saken sin i rettsapparatet, og få fritt rettsråd i saker om oppsigelse og avskjed. Bør vi ha en au pair-ordning? JURK mener au pair-ordningen slik den er i dag i for stor grad åpner for utnyttelse av fattige kvinner fra land som Filippinene, og i realiteten fungerer som kamouflert arbeidsinnvandring og sosial dumping. I tillegg til tiltakene nevnt over, mener vi hele ordningen bør gjøres om: For å sikre at au pair-ordningen handler om kulturutveksling foreslår vi at norske myndigheter lar seg inspirere av Island, og begrenser ordningen til ett år, og at den kun er for personer mellom 18 og 25 år. Samtidig mener vi da at det må åpnes for arbeidsinnvandring av hushjelper, slik at både fattige au parens behov for å komme til Norge og jobbe og vertsfamiliens behov for hjelp i hjemmet kan etterkommes, men på en måte som sikrer kvinnene fulle rettigheter som arbeidstakere. Arbeid i hjemmet må sikres like godt vern som arbeid andre steder, og tradisjonelt kvinnearbeid må anerkjennes som arbeid på lik linje med andre typer arbeid.

TUREN TIL GENEVÉ

Skrevet av Gunhild Vehusheia

FNs kvinnekonvensjon – Hvorfor var JURK med i arbeidet og hva nå?

I februar i år ble norske myndigheter eksaminert av FN's kvinnekomite. JURK hadde i forkant bidratt i arbeidet med skyggerapportering til FN's kvinnekomite for første gang. En skyggerapport er det sivile samfunnet sitt bilde av tilstanden i Norge til FN, som vi skriver for å komplettere rapporten myndighetene skriver. Vårt bilde er ganske annerledes enn myndighetenes, og derfor gir dette Kvinnekomiteen et mye bedre grunnlag når denne skal stille spørsmål til norske myndigheter. Rapporten fra JURK (og våre høringsuttalelser til BLDs rapport) finner du på vår hjemmeside: www.jurk.no

Sluttmerknadene fra CEDAWkomiteen finner du på nett: <http://www2.ohchr.org/english/bodies/cedaw/docs/co/CEDAW-C-NOR-CO-8.pdf> og den anbefales!

Alt arbeidet vi som frivillige (og også LDO) legger ned i skyggerapportering til kvinnekomiteen legger vi ned av en grunn; vi ønsker at komiteen skal få et så fullstendig bilde som mulig av tilstanden for kvinner i Norge.

Kvinnekonvensjonen er norsk rett. Den kan og bør brukes som rettskilde, men det har ikke vært noen tradisjon for dette i Norge. For oss i JURK er det også viktig å vite at konvensjonen gir individuell klageadgang når nasjonale muligheter er uttømt – og en klage kan ha oppsettende virkning. Kanskje burde samboerdommene vært anket?

Både eksaminasjonen av Norge og komiteens sluttmerknader til Norges 8. rapport som kom i mars vitner om at komiteen hadde fått nok kunnskap til å komme med veldig konkrete anbefalinger til norske myndigheter. Og dette har i sin tur gitt oss som NGOs ett viktig verktøy. For det første fordi vi kan bruke når vi etterspør aktivitet på ulike områder som er nevnt i rapporten og til å be om midler til spesifikke tiltak som vil hjelpe norske myndigheter å etterleve sine konvensjonsforpliktelser. For det andre kan rapporten brukes som verktøy til å sentrere vårt nasjonale rettspolitiske arbeid – her er mange gode tips til tiltak som bør følges opp. Og den gir masse inspirasjon til å følge opp med ny skyggerapport til 2016. Rapporten gir ikke minst et fantastisk blikk på Norge sett utenfra – dette tilsynelatende paradiset for kvinner langt i nord....

JURKs rettspolitiske arbeid for å styrke kvinners reelle rettigheter i Norge skal selvfølgelig fortsette å være av nasjonal

karakter, men når mye av agendaen nå settes internasjonalt mener vi at det er smart å bruke krefter på å synliggjøre erfaringene fra saksbehandlingsarbeidet også her. Medlemmene i FN's kvinnekomite syntes de faktiske erfaringene fra JURK var veldig nyttig informasjon når de skulle velge ut hva de skulle fokusere på i spørsmålene sine til de norske myndighetene. Vi i JURK sitter på en helt unik kompetanse om de juridiske utfordringene kvinner i Norge møter! Jeg håper og tror at fremtidens JURKere vil ha like stor glede og nytte av å rapportere til FN som det vi hadde denne gangen. Det koster - ja! Men det gir gevinst!!

KVINNEKONVENSJONEN

OG RAPPORTERING FRA NORGE

- › Kvinnekonvensjonen= Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women
- › Utarbeidet i 1979
- › Undertegnet av Norge i 1981
- › Inkorporert i norsk lov sommeren 2009
- › Ansvar for å rapportere fra Norge: BLD
- › Ansvar for oppfølging av Norge: Committee on the Elimination of Discrimination against Women: CEDAW. KOMITEEN
- › Denne rapporten er Norges 8. rapport.
- › Eksaminasjon foregikk under komiteens fifty-first session: 13 February- March 2012. Norge ble eksaminert 16. Februar.
- › Concluding observations- Sluttbeholdninger fra komiteen som de vil følge opp i neste rapport. Sluttbeholdninger kom fra komiteen 2. mars 2012.

CARITAS

Intervju av Alette Hillestad

Foto av Annette Søreide

NESTEKJÆRLIGHET

Historien har vi alle hørt før. Ungdom ankommer Norges hovedstad full av entusiasme og fremtid-splaner. Her er det muligheter for alle og veldferdsstaten tar seg av resten av de stakkarne som snubler litt på veien. Med stå-på vilje kan man greie det meste.

Men lykken snur fort. Språket kan man ikke, og informasjon finnes det lite av. Hvor kan man søke om arbeid? Hvor skal man bo? Problemene hoper seg opp, og man blir mer og mer desperat. Til slutt ender man opp med å vaske doer for 50 kroner timen. Og landet som har alt etterlater en bitter smak i munnen. JURK ser i sin saksbehandling mange slike enkeltskjebner hvor mennesker som kommer til Norge med store drømmer blir utnyttet av systemet. Få har arbeidskontrakt. De fleste vet som regel heller ikke om sine rettigheter dersom de blir sagt opp. Vi opplever at familier kaster ut au pãirene sine på dagen, som da ikke lenger har noen steder å sove om natten. Er det virkelig et slikt Norge vi ønsker?

I Europa er det krisetider. Økonomien går dårlig og arbeidsmulighetene er få. Arbeidsinnvandring er kommet for å bli, og folk fra hele Europa strømmer til landet. Det er lett å utnytte de som ikke vet om sine rettigheter. Det er da viktig at vi ser vårt ansvar og gir informasjon til de som kommer. Dette er et tema som JURK mener er viktig. Vi satte oss derfor ned med Bernt Gulbrandsen, ansvarlig for Caritas Infosenter for arbeidsinnvandrere, for å snakke om deres erfaring med arbeidsinnvandring.

Caritas Norge er den katolske kirkens bistandsorganisasjon, og ble opprettet i 1952 under navnet Norsk Katolsk Flyktninghjelp.

Caritas sitt fremste mål er å arbeide for å endre verden, ved å gjøre hverdagen litt enklere for verdens fattige. Internasjonalt er de aktive innenfor menneskerettigheter, utviklingsarbeid, freds- og forsoningsarbeid og nødrett. Nasjonalt arbeider Caritas Norge for å hjelpe flyktninger, innvandrere og barn og unge.

Caritas Infosenter for arbeidsinnvandrere åpnet dørene 24. august 2011. Senteret hjelper arbeidsinnvandrere med å orientere seg om deres muligheter her i Norge. Siden infosenteret åpnet har antallet besøkende økt betraktelig, og er nå på rundt 40 personer om dagen. Dette viser hvor vanskelig det er å orientere seg i et tungrodd offentlig system og hvor stort behovet for veiledning er.

Sylvester Chibuikwe Ozoama jobber som kundeveileder på Haraldrud Gjenbruksstasjon

Hvorfor så man et behov for Caritas og infosenteret for arbeidsinnvandrere?

-Caritas betyr nestekjærlighet, begynner Bernt. Selve organisasjonen er svært gammel. Den katolske kirke bygger på tre pillarer; undervisning, gudstjeneste og sosialt arrangement. I 1952 begynte flyktninger å komme til Norge. Samme år ble Caritas Norge etablert.

Forløpet for senteret var at flere arbeidsinnvandrere, spesielt fra Polen kom til Norge. De hadde mange spørsmål, og en del kunne ikke svares på. Servicesenteret for arbeidsinnvandrere, som er i regi av det offentlige, kan gi veiledning og informasjon. Men dette er bare for utenlandske arbeidstakere som har en arbeidskontrakt i Norge.

-Tjenesten er derfor ikke tilpasset arbeidsinnvandrere og deres behov, bemerker Bernt. Man har behov for hjelp før man greier å skaffe arbeid. Videre har Nav en del informasjon på engelsk på sine hjemmesider, men disse dekker ikke informasjonsbehovet til arbeidsinnvandrere. De fleste har behov for informasjon om helt grunnleggende ting, som for eksempel arbeid, bolig, norskkurs og trygdeytelser, og det er dette som er bakgrunnen for infosenteret.

-Senteret skal ikke overta jobben til det offentlige, men vi gir veiledning til de som kommer innom. Vi kan for eksempel hjelpe til med å sette opp CV'er, vi har datamaskiner som kan brukes og vi hjelper til med å finne og søke på stillinger. Senteret har åpent tre dager i uken, men det er behov for å ha åpent fem dager .

Hvem jobber på senteret?

Bernt kan fortelle at de har noen lønnede ansatte på sen-

teret, men at det også er en del frivillige som arbeider her. Mange snakker andre språk. Å kunne spansk, polsk, litauisk og russisk trekker Bernt frem som positive egenskaper ved de ansatte på senteret.

Hva er de negative og positive sidene ved arbeidsinnvandring?

-Det finnes negative sider ved arbeidsinnvandring. For det første er det fare for svart arbeid. For det andre kan lønnsnivåene i enkelte bransjer bli for lave. Dette får den konsekvens at vi kan få et A-lag og B-lag i samfunnet. Grunnen er at det ikke er lovpålagt minstelønn i Norge, med unntak av tariffavtale innenfor for eksempel bygg- og anleggsbransjen, jordbruksbransjen og skipsbransjen. Dette er ikke en ønskelig situasjon.

-De positive sidene ved arbeidsinnvandring er at det er et behov for arbeidskraft innenfor blant annet helsesektoren, transportbransjen og bygg- og anleggsbransjen. Årsaken ligger i at samfunnet eldes og at det skapes mange nye arbeidsplasser. De nærmeste tre årene vil det i følge Statistisk Sentralbyrå bli skapt 135.000 nye arbeidsplasser i Norge. Her trengs mange arbeidsinnvandrere som kan bidra.

Bernt trekker frem Brochmannrapporten som eksempel på en rapport der de har kommet frem til at arbeidsinnvandring kan gi en negativ bruk av velferdsstatens ordninger. Man er redd for at arbeidsinnvandrere vil utnytte systemet, blant annet ved utbetalinger av sykepenger, dagpenger og barnetrygd, siden dette er ytelser som man har krav på tidlig i arbeidsforholdet. Men hvordan dette kan være et relevant spørsmål stiller Bernt spørsmålstegn ved.

- Hvorfor skulle det bli større utnyttelse av disse ytelsene blant innvandrere?, spør Bernt.

Hva er deres erfaring etter å ha holdt åpent i 9 måneder?

- Det er stadig flere som kommer fra Spania, det er en merkbar økning av denne gruppen av arbeidstakere. Samtidig går Polen økonomisk bedre enn tidligere, og man er redd for at denne gruppen av arbeidsinnvandrere vil begynne å reise tilbake til Polen. Da vil byggevirkosomheten i Norge stoppe opp. De spanske arbeiderne kan overta mye av dette arbeidet. Imidlertid er det en kultur i Sør-Europa med mindre papirer på faglæring. Derfor er det mange som kommer hit som ikke kan dokumentere at de er faglærte. Mange spanske arbeidsinnvandrere kan dermed bare vise til arbeidspraksis, dette er et problem.

Mange arbeidsinnvandrere kan ikke annet språk enn sitt eget morsmål, en del kan engelsk, svært få kan norsk. Norge har et stort behov for arbeidsinnvandrere og derfor et ansvar for å legge til rette forholdene for de som kommer hit. Bernt peker særlig på problemet at mange ønsker å lære seg norsk, men at det ikke er noe gratistilbud i regi av det offentlige. Også tilbudet hos frivillige organisasjoner som er gratis er utilstrekkelig.

- Det er svært dyrt å betale for norsktimer på det private markedet, legger han til.

Hva slags mennesker er det som kommer innom senteret?

- Rundt en tredjedel av de som kommer innom har vært i Norge lengre enn et par måneder. De har som regel behov for praktisk informasjon om bolig, husleie, depositum, arbeidskontrakter med mer. Vi har i tillegg en del au pairer

som kommer innom. For denne gruppen ønsker vi å etablere en veiledningstjeneste.

- Den andre og største gruppen er de som ganske nylig har kommet til Norge. Deres behov gjelder orientering om hvordan arbeidsmarkedet fungerer, korttidshusvære, innvandringsregler med mer.

Bernt kan også fortelle at mange som kommer til senteret sliter med å finne seg et sted å bo. Derfor må en del bo ute, ofte på Oslo S eller i telt, biler etc. Da blir det igjen vanskeligere å skaffe seg arbeid, siden de ofte ser ustelte ut, blant annet på grunn av manglende dusjtilbud.

Hva er forskjellen på kvinner og menn som arbeidsinnvandrere? Har kvinner vanskeligere for å finne arbeid?

Mellom 10-15 % av arbeidsinnvandrere som kommer til Norge er kvinner. De er som regel mellom 35 – 55 år gamle, og har i hovedsak arbeidserfaring fra helse- og servicesektoren. For å skaffe seg arbeid innenfor helsesektoren i Norge kreves det norskkunnskaper. Innenfor servicesektoren er det varierende krav til språkkunnskaper. Innenfor renhold er norskkunnskaper ofte ikke et krav.

- Dette gjør nok at det ofte kan være vanskelig for kvinner å finne seg arbeid. Det er også vanlig at mannen kommer først, skaffer seg arbeid og når ting har ordnet seg kommer kona og barna. Unntaket er som nevnt renholdsbransjen, og også restaurantbransjen, som mer eller mindre gir samme arbeidspremisser for menn og kvinner. Her stiller nok kvinner og menn med mer like muligheter til å skaffe seg arbeid, og ofte kreves det heller ikke særlig med norsk- eller engelskkunnskaper, avslutter Bernt.

JURK ER ET UAVHENGIG RETTSHJELP- OG LIKESTILLINGSTILTAK
SOM ARBEIDER FOR Å BEDRE KVINNERS RETTSSTILLING

JURK DRIVES AV KVINNELIGE JUSSTUDENTER OG YTER
RETTSHJELP INNEN DE FLESTE RETTSOMRÅDER

JURK TILBYR JURIDISK HJELP TIL KVINNER OVER HELE LANDET

ALL HJELP ER GRATIS

Saker blir tatt inn på telefon: 22 85 29 50, mandager kl. 09.00- 15.00 og onsdager kl.
17.00- 20.00 ∞ Send brev per post eller møt opp personlig, Arbinsgate 7, 0253 Oslo. Tid for personlig
oppmøte er mandag kl. 12.00- 15.00 og onsdager kl. 17.00- 20.00.

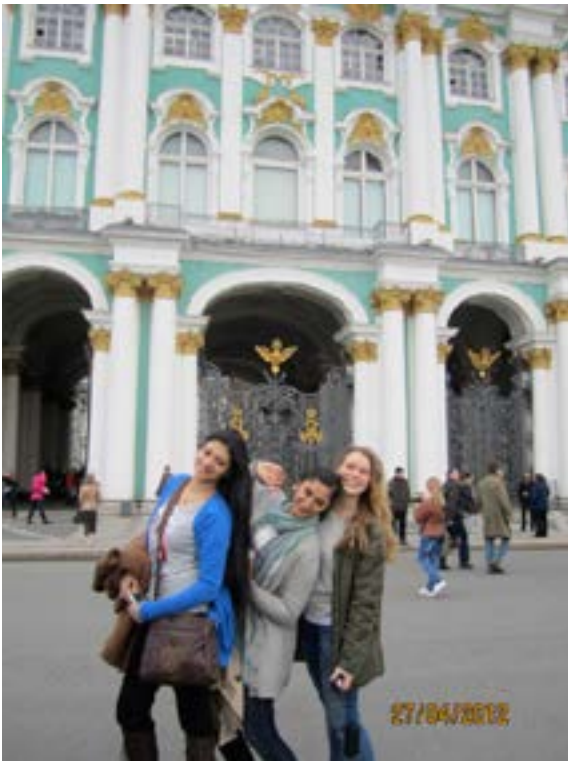

BILDER FRA 2011-2012

Turkis
JURIDISK RÅDGIVNING
FOR KVINNER

UTGAVEN HØSTEN 2012

Telefon: 22 85 29 50